

Bilo je l. 1795, da je Janez Debévec (bélec-le-ve-uc!), kateteh v dekliski šoli pri Uršulinkah, slovenski jezik razlagati jel prihodnjim duhovnikom; ali vojska, modricam nikdar prijazna, ustavi že l. 1797 to početje in v semeniški knjigarni se hrani slovnica, katero si je spisoval bil v ta namen. Za Francoza so pač gojili narodni jezik. Vodnik je bil, kateri je učil in popeval slovenski, ter z raznimi spisi budil učence in v nemal rojake za domače slovstvo; ali po šolah se znanstveno nikjer ni razlagal jezik slovenski. Želeli so tega nauka vsi pravi domoljubi. Kako goreče ga je želel slavni J. Kopitar, popisuje v svoji slovnici, kjer tudi pripoveduje, kako hudo nemškutarijo tolikrat brez potrebe kranjski pisarji in govorniki, največ duhovniki, ter kaže, kako bi se dalo popraviti in zboljšati slovensko govorjenje in pisanje. Naši kranjski t. j. slovenski pisatelji, pravi, naj bi bolj pogostoma občevali s kmetom; latinski pisane knjige slovénili namesti nemških; prebirali naj bi slovenske narečja, ktere od Nemčije nič vediti ne morejo; popola pa razumen in zlasti zvest slovar; in — brez vsega tega, stanovitna stolica slovenskega jezika v bogoslovnici, to bi bili prav gotovi pomočki zoper omenjeno zlo t. j. zoper nemškutarjenje. Nauk slovenskega jezika — ta bi ves stan ljudskih učiteljev (duhovnov, ki imajo naj več olike in prilike) navdušil za lepi slovanski jezik s tisto vnemo, ktere gorijo doslej le posamni prijatelji: s pomočjo takih učencev, ki so v svojih službah razpostavljeni po vsi deželi, bi slovenski slovnicaar vesoljni jezikov zaklad kakor z mrežo objel, le besedica, le prislovica bi mu ne ušla! Naši slovanski bratje na jutru in ob jugu, ki nas ménijo že skor popolnoma ponemčene, in — mi sami bi stermeli o svojem starem lastnem bogastvu! V kratkem bi na svetlem bilo dokaj vsakorsnih slovenskih bukev, pa dobrih!

Šolsko obzorje.

Iz Ljubljane. Med mnogimi obravnavami v dež. šolskem svetovalstvu 29. preteč. m., katerih se je prvič vdeleževal tudi novoimenovani ud dež. šolskega svetovalstva g. prof. Šolar, se je tudi poročalo, do vsled minister-skega dopisa popotnina okrajnim šolskim svetnikom iz državnega zaklada ne more plačevati, in dež. šolsko svetovalstvo je tega mnenja, da naj bi bolj premožni svetniki to častno službo brez plačila opravljali, manj premožnim učiteljem pa naj bi se popotnina po kaki remuneraciji odškodovala.

— Učiteljski večeri, kateri se po odborovem sklepu (24. pr. m.) obhajajo v društveni sobi v središču zvečer, so se 4. t. m. začeli, in vidi se, da učiteljem dajejo ne le prijetne zabave, temuč tudi mnogo tepe izobraževalne hrane. Prihodnjic več o tem.

— Udje slov. Matice dobodo za l. 1870. naslednja dela: 1) Letopis ki obsega 28 pol. Pridjana je letopisu dr. L. Tomanova podoba.

2) Jovana Vesela-Koseskega razna dela pesniška in igrokazna; a ta knjiga se všteje na prihodnje leto, ker letošnje knjige mnogo presegajo stroške enega društvenega leta. 3) Slovenskega Stajerja 3. snopič v narodnem gospodarstvu, spis. g. dr. Ivan Geršak, obsega $7\frac{1}{3}$ pole. 4) Schoedlerjeva astronomija prevodil g. Vil. Ogrinc in kemija prevodil g. Erjavec, obsega nad 19 pol. 5) Slovenskega atlanta II. snopič s 3 zemljevidi: Azija, severna in južna Amerika.

V VI. občnem zboru 1 decembra l. l. so bili izvoljeni v odbor: dr. Janez Bleiweis z 260 glasovi, J. Gorjup (260), Vavrû (259), Tušek (233), grof Barbo (172), Svetec (172), baron Cojz (171), Kandernal (171), Bradaška (166), Ulaga (161), Jeran (140), Winkler (139). Ker g. Bradaška volitve ni sprejel, pride na njegovo mesto prof. Ivan Pajek, ki je dobil za temi naj več (124) glasov.

V odborovi seji, ktera je bila ravno ta dan, je bil izvoljen soglasno za predsednika g. dr. Costa in za podpredsednika pa dr. Razlag in dr. Vončina po listkih, blagajnik dr. Zupanec, pregledovalec društvenih računov prof. Šolar, ključarja prof. J. Marn in J. Vilhar z vsklikom, tako tudi dosedanj gospodarski odsek gg. Sovan, Vilhar in dr. Zupanec.

— Društvo v pomoč učiteljem in njihovim udovam in sirotam. Plačali so g. g.: Krašovic Anton iz Cerknice za l. 1871. — 6 gl.; Erker Jože, uč. pri Stari cerkvi na Kočevskem za l. 1871. — 6 gl.; Barle Janez iz Budanj v Vipavi 10 gl. na dolgu, plač. do l. 1869. — Zupan Lovrenc iz Postojne za l. 1871., poslal 5 gl. (1 gl. premalo); Andrej Praprotnik, uč. tukaj, za l. 1871. — 6 gl.; J. Teršelic iz V. Doline za l. 1870. — 5 gold.

— Učiteljsko društvo za Kranjsko. Plačali so gg.: Pečar Janez iz Kostonjevice za l. 1871. in 1872. po 1 gold. = 2 gold.; Papa France, uč. v Starem tergu pri Ložu vstopnine 1 gold. (na dolgu za l. 1869., 1870. in 1871.); Božič Ignaci iz Loškega potoka, za l. 1871. 1 gl.; preč. g. Marn Jožef tukaj, vstopnine 1 gold.; Duhnar France iz Črnuč, za l. 1870. 2 gold., Bernik Matija iz Šentvida pri Ljubljani, za l. 1870. 2 gold.; Waldherr Alojzi tukaj, še 1 gold. za l. 1869. plačal do 1871.; Pavlin France, uč. pri g. Waldherrju, 4 gold. (plač. do l. 1871.); preč. g. Jože Klemenčič tukaj, vstopnine in za l. 1869. = 3 gold.; Arko Gregor, učitelj v Trebnem za l. 1870. in 1871. po 1 gold. = 2 gold.; Bernot Valentin, podučitelj na Verhniku, 1 gold. vstopnine, potem za l. 1869. in 1870. po 1 gold. = 3 gold.; Andrej Praprotnik, uč. tukaj, 2 gold., France Praprotnik, uč. v Lescah 1 gold., oba za l. 1871. — Pristopili so g. g.: Pavšič Anton, učitelj v Šent Janž. dolu, vstopnine 1 gold. in za l. 1871. po 1 gold. = 2 gold.; Hrovat Blaž, ravnatelj na c. k. pripravnici, vstopnine 1 gold. in za l. 1871. 2 gold. = 3 gold.; Mihael Lazar, ravnatelj v četvero-razredni ljudski šoli v Kranji, 1 gl. vstopnine in za l. 1871. in 1872. po 1 gl. = 3 gold.; Jernej Ramovš, duhovni pomočnik v Spodnji Idriji in učitelj, vstopnine 1 gold.; Petrič Matija, učitelj v Grahovem, vstopnine 1 gold., za l. 1871. in 1872. po 1 gold. = 3 gold.

Premembe v učiteljskem stanu.

Na Kranjskem. G. France Černilec, učitelj na Jesenicah in g. France Klinar, učitelj v Podbrezjah, sta s službami menjala.